

Elina Saloranta

Tiivistelmä

Laatukuvia ja kirjallisia kokeiluja on artikkelimuotoinen tutkielma kuvan, sanan ja äänen vuorovaikutuksesta. Se koostuu viidestä esseestä, jotka on julkaistu tai julkistettu erilaisilla taiteellisen tutkimuksen foorumeilla, ja yhteensä seitsemästä videoteoksesta. Teoksista viimeinen on sanaton epilogi. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu kirjeen muotoon laadittu johdanto.

Tutkimukseni aihe juontaa juurensa siitä ihmeen kaltaisesta kokemuksesta, jossa ääni saa kuvan elämään, ja siksi kysymyksenasetteluni ovat varsin käytännöllisiä: ”Mitä tapahtuu, jos laitan tähän lusiikan helähdysten? Entä jos siirrän sitä muutaman sekunnin eteenpäin?” Aiheen käsittely ei rajoitu kuitenkaan pelkkiin teoksiin, sillä työn kuluessa olen ymmärtänyt, että myös kirjoittaminen on kuvan, sanan ja (oman) äänen tutkimista. Tekstien puolesta opinnäytteeni voidaankin liittää kokeilevan tutkimuskirjoittamisen traditioon. Jokaista esseetä tehdessäni olen miettinyt: ”Voiko näin kirjoittaa? Onko tämä hyväksyttävää tutkimusyhteisössä?”

Tekstini ovat kokeiluja myös siinä mielessä, että tutkin niissä erilaisia kirjoittamisen lajeja. Ensimmäisessä esseessä ”Tangon oppitunti – tutkielma empiirisen tieteen ja taiteen kohtaamisesta” tutkiminen kohdistuu tieteellisiin teksteihin, vaikka lopputulos onkin lähinnä käsitetaidetta, tieteellä leikittelyä. Toisessa esseessä (”Miltä hiljaisuus kuulostaa?”) kokeilen dialogin kirjoittamista, kolmannessa (”Hienopesu 40 astetta”) pidän päiväkirjaa ja neljännessä (”Videoteos laatukuvana”) tarkastelen kaunokirjallisia keinoja kirjailija Riina Katajavuoren avustuksella. Viides artikkeli ”Lohdutusten arkisto” on kokeiluitani radikaalein, sillä siinä kuvittelen, että essee on talo, jossa on erilaisia huoneita, ja kysyn, voisiko tutkimustekstiä rakentaa samalla tavalla kuin kuvaa. Kysymys liittyy laajempaan pohdintaan siitä, miten kirjoittaa kuvataiteilijana, ja sitä voidaan pitää yhtenä tutkimukseni lopputuloksista.

Toinen lopputulos on tanskalaisen Vilhelm Hammershøin (1864–1916) sisäkuvista koostuva videoteos *Voices of Consolation* (2014). Toki muutkin teokset ovat lopputulemia – eivät siis aineistoa – mutta koen, että ne ovat jonkinlaisia välitilinpäätöksiä, kun taas *Voices* on koko tutkimukseni summa, laatukuvamaalarin kisällintyö. Opintojeni sivutuotteena olen nimittäin oivaltanut, että vaikka teen videoita, sisimmältäni olen maalari, ja teokseni ovat eräänlaisia nykyajan laatukuvia eli taulumaisia kohtauksia jokapäiväisestä elämästä.

Tutkimukseni menetelmät heijastelevat sitä, millä tavalla teen taidetta: pystytän kameran kotilaboratorioni nurkkaan ja katson, mitä tapahtuu. Jos en muuta ehdi, pidän päiväkirjaa tai kirjoitan kirjeitä. Keskeiseksi menetelmäksi on muodostunut myös ”vieraiden kutsuminen” eli avun pyytäminen toisilta taiteilijoilta tai tutkijoilta. Kirjailija Riina Katajavuoren lisäksi tutkielmani vieraisiin kuuluvat mm. äänisuunnittelija Tatu Virtamo ja graafikko Jorma Hinkka sekä Pohjoismaisen kesäyliopiston taiteellisen tutkimuksen opintopiiri. Heidän ansiostaan työskentelyni ei ole ollut yksinäistä puurtamista vaan kollektiivista leikkiä, ”labraamista” siinä mielessä kuin sanaa käytetään esittävien taiteiden piirissä.

Opinnäytteeni julkaisualusta on kansainvälinen taiteellisen tutkimuksen tietokanta Research Catalogue, joka mahdollistaa esseiden ja videoteosten julkaisemisen yhdessä.